

LATVISKĀS IDENTITĀTES SAGLABĀŠANAS CENTIENI OMSKAS APGABALA AUGŠBEBRU CIEMĀ

Efforts to maintain Latvian identity in Augšbebri village, Omsk region

Ināra Antiņa
Latvijas Universitāte

Abstract. *Driven by various motives, Latvian emigrants and exiles have been voluntarily or involuntarily choosing various regions of the world as their new home. Siberia is one such region – the first Latvian exiles were deported to this remote Russian territory already in the 18th century and a new wave of settlers moved there on their own accord in search of a better life in the early 19th century.*

Some of the Latvian villages have survived in Russia to this day. Augšbebri (Bobrovka) village in the Tara district, Omsk region, is one of them. Augšbebri village was founded in 1897 when the first settlers from Latvia registered as residents there.

The modern-day residents of Augšbebri are the sixth generation of ethnic Latvians living in Siberia. The villagers have preserved their Latvian language skills and traditions, but are concerned about the younger generation's ability to maintain their Latvian identity, because only few young people use Latvian in their day-to-day communication. The villagers' efforts to maintain their language skills, traditions and Latvian identity in their adopted homeland are especially admirable at a time when so many Latvians leave their native country and establish Latvian communities in foreign countries in attempts to preserve their identity.

Keywords: *language skills, traditions, communities, identity, education, emigrant.*

Ievads *Introduction*

Šobrīd, laikā, kad daudzi Latvijas iedzīvotāji pamet savu zemi labākas dzīves meklējumos, īpaši nepieciešams atskatīties Latvijas vēsturē, jo masveida iedzīvotāju izceļošana no valsts nenotiek pirmo reizi. Dažādās pasaules vietās var atrast latviešus, kuri pratuši saglabāt savu etnisko piederību pat pēc vairākiem gadu desmitiem.

Mums īpaši nozīmīgi apzināties, kādas prasmes, situācijas un audzināšana ir pamatā latviskās piederības saglabāšanā. Šīs zināšanas ir svarīgas ne tikai vēsturiskās situācijas apzināšanai, bet īpaši svarīgas tās ir šodien, kad ļoti daudz cilvēku pamet Latviju, atrod sev jaunu mītnes zemi un cenšas nezaudēt savu etnisko piederību.

Vēsturiski dažādu motīvu vadīti latvieši par savu dzīves vietu ir izvēlējušies vai bijuši spiesti izvēlēties dažādas pasaules vietas. Viena no tādām - Sibīrija, kur jau 18. gadsimtā latvieši tika izsūtīti vai 19. gadsimta sākumā labākas dzīves meklējumos aizbrauca paši. Brīvprātīga latviešu izceļošana uz Krieviju sākās ap 1840. gadu, bet sevišķi pēc 1860. gada, kad Krievijā īstenoja Stolipina reformu (Latviešu konversācijas vārdnīca, 1933).

Sākumā latviešu zemnieki brauca uz tuvākajām Krievijas guberņām, bet vēlāk aizvien tālāk uz Sibīriju.

Vislielākais ieceļotāju skaits Krievijā no Latvijas bija laikā no 1894. līdz 1914. gadam. Šajā laika posmā Sibīrijā nodibināja ap 200 latviešu koloniju. Visā Krievijā tajā laikā bija vairāk nekā 200 000 latviešu. Bezzemnieki, kalpi, amatnieki, rentnieki pameta savu dzimteni, devās uz Sibīriju, kur bija iespējams iegūt zemi.

Pirmā Pasaules kara laikā Krievijā nodibina vēl dažas kolonijas, bet, kad bēgļiem bija iespēja doties atpakaļ uz Latviju, tad šīs kolonijas likvidēja.

Pēc 1928. gada ziņām Krievijā bija 372 lielākas latviešu kolonijas, tajās bijušas 11 650 saimniecības un nodibinātas 106 latviešu skolas (Latviešu konversācijas vārdnīca, 1933).

20 un 30 gados tiek izdots laikraksts "Sibīrijas cīņa", tā 10 gadu jubilejas numurā minēts, ka Sibīrijā ir 4026 latviešu saimniecību, 31 latviešu skolu, 7 lasāmmāju (tā sauca bibliotekas) (Latviešu konversācijas vārdnīca, 1933).

Vēlāk sekoja padomju laika represijas, kā rezultātā daudzi tūkstoši Latvijas iedzīvotāju tika izsūtīti uz Sibīriju.

Nav konkrētu ziņu par to, cik daudz latviešu šobrīd dzīvo Krievijā. Krievijas Latviešu kongresa priekšsēdētāja Lauma Vlasova lēš, ka pēc aptuveniem datiem pašlaik Krievijā dzīvo ap 15 000 – 17 000 latviešu. Daudzi no viņiem ir integrējušies krieviskajā vidē, aizmirsuši latviešu valodu un tradīcijas.

Pētījuma nepieciešamību nosaka emigrācijas masveidīgums XX gs. Emigrācijas cēloņi un sekas jāizzina praktiskos un zinātniskos nolūkos. No valsts izbraukušie cilvēki paliek valsts vēstures sastāvdaļa. Svešumā dzīvojošu latviešu izcelsmes, tradīciju saglabāšanas jautājums, valodas un etniskās piederības jautājums svešumā ir ļoti svarīgs mūsdienu kontekstā, kad daudzi tautieši pamet valsti.

Pētījuma pamatbāze ir Omskas apgabala Taras rajona Augšbebru (Bobrovka) ciems Sibīrijā, kur pētījuma autore 2002. un 2003. gadā strādāja par skolotāju.

Pētījuma materiāli ir iegūti, novērojot un piedaloties ciema iedzīvotāju dzīvē un intervējot ciema iedzīvotājus.

Augšbebru (Bobrovkas) ciema dibināšana Omskas apgabala Taras rajonā
Establishment of village Augšbeabri (Bobrovka) in the Tara district, Omsk region

Tomēr Sibīrijā vēl šobrīd ir sastopamas latviešu apmetnes, kur latviešu valoda un tradīcijas ir saglabājušās. Tas tāpēc, ka atsevišķos ciemos dzīvojošie latvieši ir dzīvojuši ļoti nošķirti no apkārtējās pasaules, saglabājot latviešu

pārsvaru. Tāpēc latviešu valoda joprojām ikdienā ir dominējošā - īpaši vecāko ļaužu vidū. Viens no šādiem ciemiem Sibīrijā ir Omskas apgabala Taras rajona Augšbebru (Bobrovka) ciems. Autorei bija iespēja 2003. gadā strādāt Augšbebru skolā par skolotāju un iepazīties ar ciema dzīvi un vēsturi.

Augšbebru ciems ir dibināts 1897. gadā, kad tajā ir reģistrēti pirmie ieceļotāji no Latvijas. Augšbebru iedzīvotāji saka, ka viņu senči ir apmetušies Sibīrijā un izveidojuši Augšbebru ciemu, ieceļojot no Nīcas un Bārtas.

Galvenais ieceļošanas mērķis bija savas zemes iegūšana. Krievijas valdība šādiem ieceļotājiem deva graudus sēklai, tos bija jātdod no jaunās ražas, un katrai ģimenei arī zirgu.

Katrīna Kupša no Augšbebbriem stāsta: „*Man mamma par kalponi muižā (Latvijā). Tur viņa saprecējās, saime sāka būt, viņi vairs nevarēja, zemes nebija, nedeva viņiem, te (Augšbebbros) bija atbraukušas trīs saimes iepriekš. Tas aizrakstīja, lai viņš (tēvs) brauc uz šejieni, ka te zemi var jemt cik grib. Manam tēvam bija 6 brāļi. Katram viņš uztaisīj māj. Vot šita, kur klubs irād, šita ir mana tēva taisīta māja dēlam. Viss ar rokām, viss ar rokām, mājas taisīja, cirta.*”

Ieceļotāji no Latvijas ar visu iedzīvi zirgu pajūgā uz Sibīriju braukuši apmēram trīs mēnešus. Dažas ģimenes no Omskas uz Augšbebbriem braukušas laivās pa Irtišu.

Latvieši cirta kokus, līda līdumus, un katra ģimene veidoja savu saimniecību.

Emīlija Kalniņa no Augšbebbriem atceras vecāku stāstīto: “*Tur (Sibīrijā) zemi dava. Aizbrauca, tur mežs, bet ņem cik gribi. Viņi dzīvoja hutoros (viensētās). Mežus izrāva un dzīvoja. Plikām rokām izrāva.*”

Pirmo gadu parasti dzīvoja zemnīcā, bet pēc gada jau bija uzcelta māja.

Lidija Benke no Augšbebbriem stāsta: “*Ķeizara laikos vēl tas bija, tad atbrauca vienā aklā meža, tagad jau lauki ir, tad nebija, ar cirīti, ar rokas zāģīti. Tīrīja laukus un taisīja, un sāka dzīvot.*”

Laimīgā un pārticīgā dzīve turpinājās līdz 1937. gadam, kad sākās kolektivizācija.

1937./ 38. gadā Lielā genocīda laikā 7 Augšbebru cilvēki tiek arestēti - ciema skolotājs Žanis Irbe un grupa baptistu. Visiem ciemniekiem bija jāpamet savas viensētas un jāpārceļas uz dzīvi ciemā. Mājas ciemnieki nojauca, pārzāģēja uz pusēm, jo jaunā valdība tik lepnas mājas ar 12 durvīm neatļāva celt, tāpēc pusi mājas pārdeva, otru pusi pārveda uz ciemu (pēc Lidijas Benkes, Augšbebbri, stāstījuma).

Šobrīd Augšbebru ciemā ir ap 160 iedzīvotāji. 1999. gadā bija 193 iedzīvotāji, 2003. gadā 167 iedzīvotāji, no kuriem 107 latvieši, 35 krievi, 10 vācieši, 15 igauņi (autores pētījums 2003. gadā un Olgas Vakengūtes, Augšbebbri, 1999.gadā).

Ģimenes nozīme savas valodas saglabāšana citas valodas teritorijā *Importance of family in the process of preserving native language in the territory of foreign country*

Latvieši, tāpat kā citas etniskās grupas Sibīrijā, dzīvoja nošķirti, ļoti saglabāja savu identitāti un tradīcijas.

I. Lotkins (Лоткин И, 1996), raksta, ka etniskās grupas – igauņi, latvieši, vācieši Sibīrijā dzīvojušas ļoti noslēgti, valodas un kultūras atšķirības nav ļāvušas citu nāciju pārstāvjiem integrēties krievu vidē. I. Lotkins (Лоткин И, 1996) domā, ka citu nāciju iedzīvotāji to būtu vēlējušies, jo tas pavērtu iespēju iegūt jaunas prasmes, atrast peļņas iespējas un uzlabot savas dzīves apstākļus. Piemēram, Krievijas valdības 19. gadsimta vidū Sibīrijā esošo ciemu apsekošanas rakstos teikts, ka igauņi bijuši spiesti dzīvot savās kopienās, jo nav bijuši spējīgi iemācīties krievu valodu, tāpēc nekur citur nevarēja atrast dzīves un darba vietas (Лоткин И, 1996).

Augšbebru iedzīvotāji ne tikai negribēja integrēties krievu sabiedrībā, bet darīja visu, lai nosargātu savu valodu, tradīcijas un latvisko piederību.

Augšbebru ciemā latviešu valodu, tradīcijas un darba prasmes ciemnieki joprojām uzskata par īpašu vērtību, to uztverot kā priekšrocību labas dzīves nodrošināšanai, un tās palīdz iemantot cieņu apkārtējo ciemu iedzīvotāju vidū. Par daudzām sadzīvīskām prasmēm, tradīcijām un paradumiem, kas atrodami arī krievu ciemu ikdienā – ēdienu gatavošanu, dārzu iekopšanu, puķu stādīšanu pie mājas, rokdarbiem - ciemnieki saka: to jau mēs viņiem (krieviem) iemācījām, uzsverot savu prasmju vērtību un pat pārakumu. Zināmā mērā esot pārliecināti, ka viņu prasmes, zināšanas un darba darīšanas veids ir labāks, pareizāks un atbilstošāks vietai un situācijai.

„*Tos rīviņš (rīvētas kartupeļu pankūkas), tos jau mēs viņiem iemācīj,*” saka Emīlija Kalniņa. Tomēr ir grūti noticēt, ka Augšbebriem tuvajos krievu ciemos neviens neprata cept kartupeļu pankūkas. Šādi un cita veida stāsti ir saglabājušies ne tikai vienas paaudzes vai dzimtas robežās. Šādi stāsti, jau folklorizējušies, ceļo no paaudzes uz paaudzi, kopumā iegūstot kādu ievirzi visas dzimtas atmiņā.

Jāsaka, ka dzimtas atmiņas un arī kolektīvas atmiņas Augšbebrus ir ar pozitīvu noskaņu, izņemot Lielā genocīda represijas un piespiedu pārcelšanos uz dzīvi ciemā. Ciemnieki savos stāstos atceras to, cik labi dzīvojuši pirms kolektīvizācijas un kā dzīve negatīvi mainījies pēc tās.

Lai saglabātu savu etnisko piederību, pirmkārt, bija jāsaglabā valoda. Tāpēc Augšbebru ciemā sākotnēji ciema iedzīvotāji negribēja pieļaut jauktās laulības. Ja tādas tomēr bija, tad cilvēki, kuri ienāca ciemā, tomēr iemācījās latviešu valodu.

Katrīna Kupša no Augšbebriem par šo jautājumu saka; „*Tad (senāk) jau vairāk bij to latviešu. No sākuma te neviena, ne krievu, ne cita nacija nebija,*

tikai vienīgi latvieši. Ja no kura kādas ģerevņas gribēja paņemt kādu meitu, vai puisis kādu krieveni, fui, tad liela prestupļēnija. Tikai latvietis ar latvieti, tas nemaz nebij brīv, tād liela prestupļēnij.”

Pēdējās divas Augšbebru paaudzes saka, ka ģimenē viņiem nav uzspiests vai pat teikts, ar kādas tautības cilvēku precēties. Daudzi saka, ka nekad no vecākiem, ģimenes vai ciema cilvēkiem nav dzirdējuši, ka kādreiz bijusi šādu etnisku jautājumu risināšana. Un jautājums jau arī nebija par to, vai citas nācijas cilvēki ir labāki vai sliktāki, galvenais bija valodas prasme un spēja iedzīvoties latviskajā kopienā.

Arī citās Sibīrijas latviešu kopienās nevēlējās citu tautu cilvēku ienākšanu, tā saglabājot savu piederību. Piemēram, Krasnojarskas apgabala Lejas Bulāna ciemā joprojām dzīvi ir tādi nostāsti, ka ciemā atļāva dzīvot tikai tādiem cilvēkiem, kuri prata latviešu valodu. Kaut arī Lejas Bulāna, tāpat kā visi etniskie ciemi Sibīrijā, piedzīvoja tās pašas pārmaiņas un latviešu valodu pilnībā nespēja nosargāt.

Joprojām Omskas apgabala Taras rajona vācu ciemā Ļitkovkā dzīvo stingrā noslēgtībā, cenšoties saglabāt vācu valodu un tradīcijas. Savstarpējās sarunās sibīrieši šādus ciemus sauc par „stiprajiem ciemiem”.

Alberts Benke, Augšbebru iedzīvotājs, ir vācietis, arī viņa sieva ir etniska vāciete. Augšbebru ciemā viņi sāka dzīvot 20. gadsimta četrdesmitajos gados. Viņu ģimenē piedzima 12 bērni. Ģimenes ikdienas valoda ir vācu valoda, bet visi prot vai saprot arī latviešu valodu. Alberts Benke, komentējot televīzijā rādīto sižetu par valodu jautājumu Latvijā, (situācija 2002. gadā) teica: „*Ko jūs tur nevar saprast, vot, mēs – mājās runa pa vācisk, iziet Bobrovkā uz iel, runa latvisk, aizbrauc uz Tāri (rajona centrs Tara), tur runa pa krieviski.*”

Interesanti, ka 6 no Beņķa 12 bērniem saka, ka viņi ir latvieši, 6, ka vācieši, kaut abi vecāki ir vācieši.

“*Mēs mājās cauri vien latviski tikait runājam,*” saka Olga Benke (Augšbeabri).

Olgas vīrs Sergejs Benke nekad nevēlas runāt par latviešu valodas vai tradīciju izzušanas jautājumu. Viņš saka, ka ir pilnīgi droši, ka kamēr viņš dzīvos ciemā, latviešu valoda pastāvēs, viņš ciemā palikšot arī tad, ja visi no tā aizies.

Sergejs piekrīt, ka situācija mainās, jaunās paaudzes sarunvaloda ir krievu un daudzās latviešu ģimenēs, kur prot latviešu valodu, ikdienā tomēr runā krievu valodā : „*Nu es jau augu, tad uz ielas, tikait latviski runāja. Tēvs, pareizi, mans bija vācietis, viņš izmācījās latviešu valodu, vēlāk gandrīz vācu valodu aizmirs. Varbūt i pazudīs (valoda). Man patīk, ka mans dēls māc lasīt, rakstīt un saprot (latviešu valodā).*”

Augšbebru ciema iedzīvotāju izglītības centieni *Educational aspirations of the inhabitants of Augšbeбри*

Kad latvieši, ieradušies Augšbebrus, bija jau uzcēluši mājas un iekopuši zemes, tad sāka domāt par bērnu izglītošanu, 1912. gadā organizējuši skolu savā ciemā. Skolā bērni mācījās latviešu valodā. Mācības latviešu valodā notika līdz 1937. gadam.

Nav zināms, kādu izglītību bija guvuši izceļotāji no Latvijas. Nīcas novadā, no kura Augšbebrus ieceļoja latvieši, izceļošanas laikā bija 6 skolas, tajās strādāja 8 skolotāji (Sprincis, 2008). Skolā bija jāmācās trīs ziemas.

Ja izceļotāji no Nīcas bija mācījušies skolā kaut gadu, tad bija iepazinušies ar skolas sistēmu un šīs zināšanas un pieredzi varēja izmantot Augšbebrus. 19. gadsimta beigu posma Kurzemes guberņas mācību plāns neaprobežojās tikai ar lasīt un rakstītprasmes iegūšanu, skolā mācīja ticības mācību, krievu valodu, latviešu valodu, aritmētiku, ģeogrāfiju, vēsturi, dabas zinātni, glītraktīšanu, zīmēšanu un rasēšanu, dziedāšanu, vingrošanu zēniem un rokdarbus meitenēm. (Staris, Usiņš, 2007).

1887. gadā pieņemtie likumi izglītībā noteica izmaiņas mācību valodā. Pagastskolās un vienklasīgajās pamatskolās Kurzemes un Vidzemes guberņās mācības notika pamatā krievu valodā. Tātad tiem izceļotājiem no Kurzemes, kuri bija mācījušies Nīcas novada skolā, bija kaut nelielas krievu valodas zināšanas, kas noteikti bija papildus faktors, lai pieņemtu lēmumu doties uz Krieviju.

Pēc kolektivizācijas Krievijā visos etniskajos ciemos skolās mācības notika tikai krievu valodā, arī Augšbebrus. Ermīne Akimova atceras, ka latviešu skolā bija pabeigusi pirmo klasi, kad vajadzēja mācīties otrajā klasē, krievu valodu viņa nezināja, vajadzēja pirmajā klasē mācīties atkārtoti. Tomēr ģimenē turpināja runāt latviski, Ermīne Akimova saka: „*Es sāku iet skolā, es krievu vārdu nemācēju. Vecāmāte, viņa jau nemaz krievu vārdu nemācēja. Es nekad nedzirdēju, ka viņa būtu krievu dziesmu dziedājusi.*”

Augšbebru ciemā tagadējās divdesmitgadnieku paaudzes latviešu valodas zināšanas nav sevišķi labas, ikdienā viņi savstarpēji sarunājas krieviski, tikai dažās ģimenēs ar vecākiem vai vecvecākiem bērni sarunājas latviski. Šīs paaudzes latviešu valodas prasmju saglabāšanā liela nozīme ir ne tikai ģimenei, bet arī tam, ka kopš 1989. gada katru gadu ciemā strādā skolotājs no Latvijas, mācot latviešu valodu gan skolā kā oficiālu mācību priekšmetu, gan dažādās ārpusskolas nodarbībās. No 2001. gada Augšbebru četrgadīgajai skolai ir nacionālās skolas statuss.

Kontakti ar Latviju *Contact with Latvia*

Skolotāju strādāšana Augšbebras stiprina latviešu valodas zināšanas ciemnieku ikdienā un arī veido ciešākas saites ar Latviju. Diemžēl, bet savas dzimtas radniecīgās saites Augšbebru iedzīvotāji ir zaudējuši. Nevienai ģimenei nav kontakta ar radniekiem, kuri palikuši dzīvot Latvijā. Visticamāk, kontakts ar latviešiem zuda jau ieceļošanas sākumā slikto komunikāciju iespēju rezultātā.

Arī Nīcas ciemā nav atmiņu par cilvēkiem, kuri izceļojuši uz Krieviju. Kad 2003. gadā kopā ar Nīcas pašvaldību centāmiem atrast cilvēkus, kuri zinātu par savu radnieku izceļošanu, aptaujājām Nīcas iedzīvotājus, vietējā avīzē aicinājām atsaukties tos, kam ir kas zināms par šo vēstures faktu. Atsaucās viena ģimene - Smilkti no Liepājas, kuri jau iepriekš bija sameklējuši Augšbebras savus radniekus.

Arī 2008. gadā izdotajā Pētera Sprinča pētnieciskajā darbā „Nīca laikmetu griežos” nekas nav minēts par nīceniņu izbraukšanu uz Sibīriju.

Kaut arī zaudējuši saites ar dzimtu, ar Latviju saites Augšbebru latvieši nezaudēja. Īpaši Padomju Savienības laikā, kad bija iespēja abonēt latviešu laikrakstus un žurnālus, ceļot uz Latviju. 1972. gadā no Augšbebrēm uz Latviju atbrauca 13 tikko pamatskolu beiguši jaunieši – ceturtnā Sibīrijā ieceļojušo latviešu paaudze. Viņi atrada Latvijā darbu, un visi palika dzīvot šeit. Latviju kā izceļošanas vietu viņi izvēlējās dēļ savas etniskās piederības un valodas prasmes. Par radniekiem vai piederīgajiem Latvijā viņiem ziņu nebija, un viņi arī tos necentās meklēt. Tagad Latvijā dzīvojošā Emīlijas Kalniņas ģimene cenšas sameklēt savus radniekus, diemžēl nesekmīgi.

Augšbebru iedzīvotājs Arturs Preiss, piektās paaudzes Augšbebru latvietis, savā ģimenē ar vecākiem sarunājās krieviski, kaut abi vecāki ļoti labi zina latviešu valodu. Arturs iemācījās latviešu valodu skolā un ārpuskolas nodarbībās, lai varētu mācība sturpināt Latvijā. 2005. gadā Arturs atbrauca uz Latviju un Latvijas universitātē ieguva bakalaura un maģistra grādus. Šobrīd dzīvo Latvijā. Tomēr arī tagad, aizbraucot ciemos pie saviem vecākiem, ar viņiem runā krieviski, psiholoģiskā barjera neļauj sarunāties latviski. Artura mamma saka, ka gribētu dzirdēt, cik labi dēls zina latviešu valodu.

Latviskās identitātes saglabāšan ir ciemnieku bieži pārrunāta tēma. Kas notiks ar Augšbebrēm, ja vecās paaudzes nebūs? Neviens ciemnieks emocionāli nepieņem iespēju, ka latviešu valoda varētu izzust.

Katrīna Kupša no Augšbebrēm analizē šo situāciju, lieliski saprotot, kur sakņojas problēma: *“Es nemāku pateikt, ka pavisam viņa (latviešu valoda) neizputēs, akal ar otriem vārdiem sakot, ja tie vecie apmirs, un tie jaunie tos bērņus māca tik pa krieviski, tad var izputēt. Tie jaunie vairāk pa krieviski. Ir tādi cilvēki Bobrovkā, latvieši, viš i skaidrs latvietis, es, vot, runāju ar viņu pa latviski, viš skaidri zina un māc latviešu valodu, bet runā ar mani pa krieviski.*

Vot, ir tādi cilvēki, viš, vot, kā teikt, neiecieš to latviešu valodu, viš viņu kā lieku tur, es tā saprotu. Kamdēļ ta tu latvietis ar latvieti nevari runāt pa latviski! Ka tu ej pie krieviem, tad runā krieviski.”

Krievijā ir mainīti likumi, tagad Augšbebru iedzīvotājiem ir iespējams atgūt savu senču zemi. Šo iespēju ciemnieki izmanto. Sergejs Benke ne tikai atguva savu senču zemi, bet ir pirmais ciemnieks, kurš uzcēla māju vietā, kur pirms 115 gadiem to bija uzcēluši viņa senči pēc ieceļošanas no Latvijas.

Ermīne Akimova no Augšbebriem saka, ka ir tikai viens iemesls, kāpēc latvieši brauca uz Sibīriju: *“Viņi zināja, ka te brīva zeme, nu viņi nepabaidījās, ka viņi uz Sibīriju brauc, viņi gribēja būt kā saimnieki paši, nu viņi bij arī saimnieki.”*

Kad Sergeju Benki iecēla vietējā kolhoza priekšsēdētāja amatā, pēc gada viņš, kā pats saka, no kolhoza aizbēga, sakot, ka tā nevar un nemāk saimniekot. „Es pats gribu būt saimnieks,” saka Sergejs. Tagad viņš ir saimnieks savu senču zemē un dod darbu citiem ciema iedzīvotājiem, iemācījis savus bērnus runāt latviski un ir pārliecināts, ka *Bobrovka* būs mūžīgi.

Secinājumi **Conclusions**

1. Dažādu motīvu vadīti latvieši par savu dzīves vietu ir izvēlējušies vai bijuši spiesti izvēlēties dažādas pasaules vietas. Viena no tādām - Sibīrija, kur jau 18. gadsimtā latvieši tika izsūtīti vai 19. gadsimta sākumā labākas dzīves meklējumos aizbrauca paši.
2. Vislielākais ieceļotāju skaits no Latvijas bija laikā no 1894. līdz 1914.gadam. Šajā laika posmā Sibīrijā nodibināja ap 200 latviešu koloniju. Visā Krievijā tajā laikā bija vairāk nekā 200 000 latviešu.
3. Arī šobrīd Krievijā atrodami latviešu ciemi. Viens no tādiem Omskas apgabala Taras rajonā esošais Augšbebru (*Bobrovka*) ciems. Augšbebru ciems ir dibināts 1897. gadā, kad tajā ir reģistrēti pirmie ieceļotāji no Latvijas. Augšbebru iedzīvotāji saka, ka viņu senči ir apmetušies Sibīrijā un izveidojuši Augšbebru ciemu, ieceļojot no Nīcas un Bārtas. Galvenais ieceļošanas mērķis bija savas zemes iegūšana.
4. Augšbebru iedzīvotāju senči, ieceļojuši ciemā, sāka līst līdumus, iekopt laukus un celt mājas. Sākās laba un pārticīga dzīve. Tā turpinājās līdz 1937. gadam, kad sākās kolektivizācija.
5. 1937./1938. gadā Lielā genocīda laikā 7 Augšbebru cilvēki tiek arestēti. Visiem ciemniekiem bija jāpamet savas viensētas un jāpārceļas uz dzīvi ciemā.
6. 1912. gadā Augšbebras nodibina skolu. Skolā bērni mācījās latviešu valodā. Mācības latviešu valodā notika līdz 1937. gadam, vēlāk skolā mācības

notiek krievu valodā. 2001. gadā skolai atjauno nacionālās skolas statusu un latviešu valoda ir viens no mācību priekšmetiem.

7. Šobrīd Augšbebru ciemā dzīvo ieceļotāju sestā paaudze, Ciemnieki saglabājuši latviešu valodas prasmes un latviskās tradīcijas, bet ir noraizējušies vai jaunā paaudze to mācēs saglabās. Jo tikai nedaudzi jaunākās paaudzes cilvēki ikdienā lieto latviešu valodu.
8. Augšbebru latviešu centieni saglabāt latviešu valodu, tradīcijas un nacionālo identitāti, dzīvojot svešumā, ir īpaši apbrīnas vērti laikā, kad no Latvijas aizbrauc ļoti daudz cilvēku, kuri savās jaunajās mītnes zemēs dibina latviešu kopienas, tā cenšoties saglabāt savu identitāti.

Summary

1. Driven by various motives, Latvian emigrants and exiles have been voluntarily or involuntarily choosing various regions of the world as their new home. Siberia is one such region – the first Latvian exiles were deported to this remote Russian territory already in the 18th century and a new wave of settlers moved there on their own accord in search of a better life in the early 19th century.
2. The influx of Latvian settlers peaked between 1894 and 1914. Some 200 Latvian colonies were established in Siberia during that period of time. There were over 200,000 Latvians living across Russia at that time.
3. Some of the Latvian villages have survived in Russia to this day. Augšbebri (Bobrovka) village in the Tara district, Omsk region, is one of them. Augšbebri village was founded in 1897 when the first settlers from Latvia registered as residents there. Modern-day residents of Augšbebri say that their ancestors arrived in Siberia from the southwestern Latvian districts of Nica and Barta. The main purpose of their migration was the possibility to obtain land properties in Siberia.
4. The Latvian settlers started to cultivate the land and build homes in Augšbebri. Life was good and prosperous there until 1937 when the Soviet regime launched collectivization, forcing everybody to join collective farms. Seven people from Augšbebri were arrested during the Stalinist reprisals in 1937/38. All owners of farmsteads in Augšbebri were ordered to leave their homes and move to the village.
5. A school at which students were taught in Latvian was established in Augšbebri in 1912. Latvian remained the school's language of instructions until 1937. The next year the school switched to the Russian language.
6. Its status of ethnic minority school was restored in 2001, and the Latvian language is taught there as one of the subjects since then.
7. The modern-day residents of Augšbebri are the sixth generation of ethnic Latvians living in Siberia. The villagers have preserved their Latvian language skills and traditions, but are concerned about the younger generation's ability to maintain their Latvian identity, because only few young people use Latvian in their day-to-day communication.

8. The villagers' efforts to maintain their language skills, traditions and Latvian identity in their adopted homeland are especially admirable at a time when so many Latvians leave their native country and establish Latvian communities in foreign countries in attempts to preserve their identity.

Literatūra
Bibliography

1. (1933). *Latviešu konversācijas vārdnīca*. Rīga: Gulbja apgādība.
2. Sprincis, P. (2008). *Nīca laikmetu griežos*. Liepāja: LiePA.
3. Staris, A., Usiņš, V. (2007). *Izglītības un pedagoģijas ideju attīstība Latvijā līdz 1900. gadam*. Rīga:RAKA
4. Лоткин, И. (1996). *Современные этнические процессы у латышей и эстонцев Западной Сибири*. Москва.

Ināra Antīna, doktorante	Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte e-pasts: Inaraa8@inbox.lv Tel.: +371 29444257
------------------------------------	--